

รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (FRAs : FRAUD RISK-ASSESSMENTS)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตามกรอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทที่ ๒๑ ที่มุ่งเน้นให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการปรับ “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ในหน่วยงานภาครัฐ และพัฒนาเครื่องมือเพื่อสร้างความโปร่งใส มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ได้มีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม ได้เล็งเห็นว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน จึงมีนโยบายขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในส่วนราชการและพัฒนาแนวทางการดำเนินการเพื่อวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ท. ได้เริ่มขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา โดยมี “หลักธรรมาภิบาลที่ดี (Good Governance) เป็นกรอบแนวความคิดที่สำคัญที่ทำให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะหลักการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) หมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งการร่วมมือกับควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตภายในองค์กร

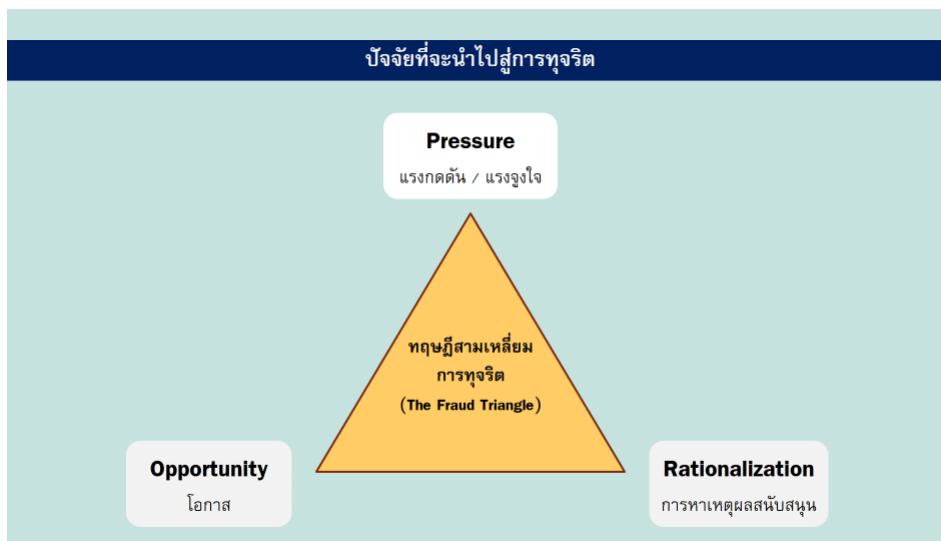
การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่างๆ ภายในหน่วยงานที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการทุจริตในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งถือเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงและการออกแบบมาตรการป้องกันที่เหมาะสมจะช่วยสร้างความโปร่งใส ลดความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นภายในหน่วยงานได้ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากร อีกทั้งยังเป็นหลักประกันได้ว่า การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบปัญหาหรือความเสียหายจากการทุจริตอาจจะเกิดขึ้นน้อยกว่าหน่วยงานที่ไม่ได้มีการประเมินความเสี่ยง เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐมีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาการทุจริตก็จะลดลง ลดต้นทุนในการดำเนินคดี ลดความสูญเสียทางงบประมาณทำให้ประเทศสามารถนำงบประมาณไปพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน และส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ประเทศ

๑. การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต เป็นไปตามหลักการและทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (The Fraud Triangle) ของ Dr. Ronald R. Cressey นักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ซึ่งประกอบด้วย

๑. Pressure หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ
๒. Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม การกำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน
๓. Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เข้าใจจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการทุจริต
๒. ปรับปรุงกลไกการทำงานเพื่อยับยั้งการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้
๔. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริการและผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงาน

๑.๓ ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กรในการวางระบบการบริหารความเสี่ยงการทุจริตและยอมรับว่า ความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตหน่วยงานต้องหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการ เกิดซ้ำ สิ่งสำคัญที่ช่วยผลักดันให้หน่วยงานเติบโตไม่ใช่การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริต แต่เป็นการนำองค์กรและ กำหนดให้การบริหารความเสี่ยงการทุจริตเป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนต้องนำไปปฏิบัติ
๒. บุคลากรในองค์กรมีความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกัน
๓. การบริหารความเสี่ยงที่ทั่วถึงทั้งองค์กรและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ รวมถึงการ ประเมินความเสี่ยงอย่างเที่ยงธรรมด้วยการมองจากมุมมองของบุคคลภายนอกไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ ทำการประเมิน
๔. การเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามและประเมินผลมาตรการการจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างต่อเนื่อง

๒. แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๒.๑ กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)

● กรอบตาม COSO ๒๐๑๓

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่ม

ออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ และถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะตอบสนอง ต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตภายในกิจการ

มาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ - องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ - คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ - องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ - องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ - กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ - ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ - พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ - ระบุและประเมินความเสี่ยงเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- หลักการที่ ๑๐ - ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- หลักการที่ ๑๑ - พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
- หลักการที่ ๑๒ - ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

- หลักการที่ ๑๓ - องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
- หลักการที่ ๑๔ - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้
- หลักการที่ ๑๕ - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

- หลักการที่ ๑๖ - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน
- หลักการที่ ๑๗ - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเน้นตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ **องค์ประกอบที่ ๒ หลักการที่ ๘** ในเรื่องการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นหลัก ซึ่งองค์ประกอบและหลักการจะต้องมีอยู่จริง และนำไปปฏิบัติได้ (Present & Function) โดยกรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี ๔ กระบวนการ ดังนี้

- Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
- Detective : เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสขึ้นแก่ผู้บริหาร

- Preventive : ปกป้อง หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสูญเสียต่อการกระทำผิด ในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริตจะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้
- Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

● **กรอบตาม COSO ๒๐๑๗ (COSO ERM ๒๐๑๗)**

การปรับปรุงของ COSO ๒๐๑๗ หรือแนวคิดการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญที่เป็นกลไกผลักดันให้องค์กรสามารถบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรได้

ความแตกต่างของ COSO ๒๐๑๓ และ COSO ๒๐๑๗

COSO ๒๐๑๓	COSO ๒๐๑๗
ทำแยกเป็นในแต่ละส่วน หรือแต่ละฝ่าย	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น หรือไม่ต้องรอให้มีการตรวจจับหรือร้องเรียน)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยการแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่า

๒.๒ ความแตกต่างระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงและการตรวจสอบภายใน

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานที่ทุกภาระงานต้องทำการประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และสอดแทรกกิจกรรมเพื่อตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานตามปกติ ตามหลักการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงาน กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องในลักษณะของ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะมีลักษณะเป็นการกำกับติดตามความเสี่ยงและการสอบทานในลักษณะของ Post-Decision มีการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจตามกฎหมายซึ่งจำเป็นแต่สร้างคุณค่าหรือคุณภาพน้อยกว่าเพราะเป็นการมุ่งเน้นอดีตมากกว่าปัจจุบันและอนาคต

๒.๓ ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทของความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนในการอนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๒.๔ วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ก่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต หน่วยงานต้องทำการคัดเลือกงานหรือกระบวนการงานในแต่ละประเภทที่จะทำการประเมิน เมื่อคัดเลือกได้แล้ว ให้จัดเตรียมข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมาตรการการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงที่มีอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจึงลงมือทำตามขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์และการให้คะแนนสำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ

- **โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)** คือ การพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปแบบของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ
- **ผลกระทบ (Impact)** คือ การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

ตัวอย่าง ตารางเกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการทุจริตสูงมาก
๔	โอกาสเกิดการทุจริตสูง
๓	โอกาสเกิดการทุจริตปานกลาง
๒	โอกาสเกิดการทุจริตน้อย
๑	โอกาสเกิดการทุจริตได้ยาก/ไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้เลย

ตัวอย่าง ตารางเกณฑ์ผลกระทบด้านการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	
๕	ความเสียหายตั้งแต่.....บาทขึ้นไป
๔	ความเสียหายตั้งแต่ ..... บาท ถึง.....บาท
๓	ความเสียหายตั้งแต่ ..... บาท ถึง.....บาท
๒	ความเสียหายตั้งแต่ ..... บาท ถึง.....บาท
๑	ความเสียหายน้อยกว่า.....บาท

ตัวอย่าง ตารางเกณฑ์ผลกระทบที่ไม่ใช่ด้านการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	
๕	เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ถูกข่มขู่ความผิดและถูกฟ้องร้อง
๔	หน่วยงานเสียภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใส และมีสื่อมวลชนหรือประชาชนให้ความสนใจ
๓	ถูกตรวจสอบและชี้ประเด็นโดยหน่วยตรวจสอบจากภายในหน่วยงานหรือภายนอกหน่วยงาน
๒	ได้รับการร้องเรียนเรียน แจ้งเบาะแส หรือตั้งคำถาม
๑	แทบจะไม่มี

ขั้นตอนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ในการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตให้ผู้ประเมินอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบหรือพฤติกรรมอย่างไรและเกิดขึ้นในขั้นตอนการดำเนินงานใดของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ทั้งนี้ การค้นหาความเสี่ยงการทุจริตสามารถค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น (Known Factor) และไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนแต่มีความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Unknown Factor) โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้วหรือไม่ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ คือ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัดจากการบริหารงาน เช่น ทรัพยากรไม่เพียงพอ หรือบุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจ มากำหนดเป็นประเด็นความเสี่ยงการทุจริต เพราะประเด็นลักษณะดังกล่าวถือเป็นความเสี่ยงของการดำเนินงานที่ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย

เมื่อระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตแล้ว ให้หน่วยงานทำการให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) โดยพิจารณาจากเกณฑ์โอกาสและเกณฑ์ผลกระทบที่กำหนดในขั้นตอนที่ ๑ (โอกาส x ผลกระทบ) และจะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงซึ่งแบ่งออกเป็นระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ ดังนี้

โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางเพื่อควบคุมหรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยนำรูปแบบหรือเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมากมาจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็นลำดับแรก ส่วนรูปแบบหรือเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงและปานกลางจะถูกนำมาจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็นลำดับต่อมา

ในการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต หน่วยงานควรคัดเลือกวิธีที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมิน รวมถึงให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประเมินประสิทธิภาพว่าอยู่ในระดับดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม ทั้งนี้ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควรมีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะไม่สามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ตัวอย่าง ตารางการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

กระบวนการ/โครงการ		
หน่วยงาน.....		
ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
๑	ขั้นตอนการดำเนินงาน : .... ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต :	
๒	ขั้นตอนการดำเนินงาน : .... ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต :	

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

การพัฒนากระบวนการและรูปแบบของการป้องกันการทุจริตเพื่อให้สามารถระงับยับยั้งการทุจริตได้ ควรมุ่งเน้นการพัฒนากลไกและกระบวนการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการนำการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตมาใช้เพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการ ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นการค้นหาจุดเสี่ยงของขั้นตอนหรือกระบวนการและนำมากำหนดเป็นมาตรการการป้องกันการทุจริตใจแผนบริหารความเสี่ยง โดยขอบเขตของการประเมินจะถูกแบ่งตามประเภทของความเสี่ยง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชนในการอนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

ทั้งนี้ จากแนวทางตามคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐประเภทองค์การมหาชน ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ โดยให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตโครงการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่มีวงเงินสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) จึงทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในโครงการปรับปรุงพื้นที่เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยและประถมศึกษา ซึ่งเป็นโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินสูงสุด คือ วงเงินงบประมาณ ๒๐,๙๐๐,๐๐๐ บาท (ยี่สิบล้านเก้าแสนบาทถ้วน) โดยได้ดำเนินการประเมินตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมการ : คัดเลือกกระบวนการและจัดเตรียมข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงาน

โครงการปรับปรุงพื้นที่เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา
วงเงินงบประมาณ ๒๐,๙๐๐,๐๐๐ บาท (ยี่สิบล้านเก้าแสนบาทถ้วน)

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑. จัดทำแผนจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณเสนอผู้อำนวยการสถาบัน และประกาศ เผยแพร่ในระบบ e-GP และเว็บไซต์ของหน่วยงาน

๒. จัดทำแบบรูปรายการ และกำหนดราคากลาง

๓. เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสารการจ้างด้วยวิธี e-bidding พร้อมทั้งประกาศเชิญชวน (กำหนด วันและเวลาสำหรับการเสนอราคา)

๔. เผยแพร่แบบรูปรายการ เอกสารการจ้างด้วยวิธี e-bidding และประกาศเชิญชวน เพื่อรับ ฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบการเป็นระยะเวลา ๓ วัน

๕. เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้าง พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผล คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และผู้ควบคุมงาน แล้วเสนอต่อผู้อำนวยการสถาบันให้ความเห็นชอบ
๖. เผยแพร่เอกสารการจ้างด้วยวิธี e-bidding และประกาศเชิญชวนในระบบ e-GP และ เว็บไซต์ของสถาบัน ๑๒ วันทำการ
๗. ผู้ประกอบการเข้าเสนอราคาในระบบตามวันและเวลาที่กำหนด
๘. เมื่อสิ้นสุดการเสนอราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาผลจัดพิมพ์เอกสารของผู้เข้าเสนอราคา ทุกฝ่ายและตรวจสอบการมีผลประโยชน์ร่วมกัน
๙. คัดเลือกพัสดุตามคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ และจัดทำรายงานผลการพิจารณาเสนอ ความเห็นต่อผู้อำนวยการสถาบัน
๑๐. ผู้อำนวยการสถาบันให้ความเห็นชอบรายงานและผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งจ้าง
๑๑. ประกาศผลผู้ชนะในระบบ e-GP เว็บไซต์ และปิดประกาศ ณ ที่ทำการของสถาบัน และ แจ้งให้ผู้เสนอราคาทุกรายทราบ
๑๒. ผู้ชนะการประกวดราคาเข้าทำสัญญาเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ (๗ วันทำการ)
๑๓. ผู้ควบคุมงานออกตรวจงาน ณ สถานที่ก่อสร้างทุกวัน และจัดทำบันทึกรายงานให้ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
๑๔. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและรายงานของผู้ ควบคุมงานให้เป็นไปตามแบบรูปรายการและสัญญา
  - ออกตรวจงานจ้าง
  - สังเกตเมื่อพบข้อผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อน
  - ตรวจผลงานภายใน ๓ วันทำการ
๑๕. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุจัดทำรายงานเสนอผู้อำนวยการสถาบันอนุมัติ และเบิก จ่ายเงิน

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

สถาบันได้กำหนดเกณฑ์และการให้คะแนนสำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ โครงการปรับปรุงพื้นที่เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา ดังนี้

- ๑) เกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) คือ ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงใน ช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปแบบของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ
- ๒) เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) คือ ระดับความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจาก ความเสี่ยงนั้น

ตารางที่ ๑ เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการทุจริตสูงมาก
๔	โอกาสเกิดการทุจริตสูง
๓	โอกาสเกิดการทุจริตปานกลาง
๒	โอกาสเกิดการทุจริตน้อย
๑	โอกาสเกิดการทุจริตได้ยาก/ไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้เลย

ตารางที่ ๒ เกณฑ์ระดับผลกระทบ (Impact)

ระดับผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดการละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างรุนแรง ส่งผลให้การดำเนินงานถูกระงับ และเจ้าหน้าที่ถูกสอบสวนทางวินัย
๔	เกิดการละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างมีนัยสำคัญและมีการตรวจสอบจากหน่วยตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก
๓	เกิดการละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับ ส่งผลให้หน่วยงานได้รับเรื่องร้องเรียน
๒	เกิดการละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับเล็กน้อย ส่งผลให้มีการตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร
๑	เกิดการละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับเล็กน้อย ส่งผลให้มีการตักเตือนด้วยวาจา

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรง (Risk Score)

โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ขั้นตอนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบหรือพฤติกรรมอย่างไรและเกิดขึ้นในขั้นตอนการดำเนินงานใดของโครงการปรับปรุงพื้นที่เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา และเมื่อระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตแล้ว สถาบันได้คำนวณคะแนนความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) โดยพิจารณาจากเกณฑ์โอกาสและเกณฑ์ผลกระทบที่กำหนดในขั้นตอนที่ ๑ (โอกาส x ผลกระทบ) และจะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงซึ่งแบ่งออกเป็นระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ ดังนี้

ตารางที่ ๓ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน ของโครงการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด)	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (อธิบายรูปแบบ/วิธีการ ที่อาจเกิดการทุจริต)	Risk Score		
			โอกาส	ผลกระทบ	Risk Score (โอกาส x ผลกระทบ)
๑	จัดทำแผนจัดซื้อจัดจ้างประจำปี งบประมาณเสนอผู้อำนวยการ สถาบัน และประกาศเผยแพร่ ในระบบ e-GP และเว็บไซต์ของ หน่วยงาน	-			

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน ของโครงการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด)	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (อธิบายรูปแบบ/วิธีการ ที่อาจเกิดการทุจริต)	Risk Score		
			โอกาส	ผลกระทบ	Risk Score (โอกาส x ผลกระทบ)
๒	จัดทำแบบรูปรายการ และ กำหนดราคากลาง เสนอ ผู้อำนวยการสถาบัน	๑. กำหนดคุณลักษณะของ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในโครงการโดย มีการ Lock spec เพื่อเอื้อ ประโยชน์กับผู้เสนอราคารายใด รายหนึ่ง	๕	๓	๑๕ (สูงมาก)
		๒. ผู้กำหนดราคากลางจากการ สืบราคาจากท้องตลาด โดยใช้ ดุลยพินิจเลือกสืบราคาจากร้าน ที่ตนรู้จักซึ่งมีราคากลางสูงกว่า ร้านอื่น และเอื้อประโยชน์ให้แก่ ตนเองหรือร้านค้า	๒	๒	ต่ำ (๔)
		๓. เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแบบรูป รายการ นำแบบรูปรายการ ไปเสนอขายหรือเผยแพร่ รายละเอียดให้ผู้ประกอบการ รายใดรายหนึ่ง เพื่อประโยชน์ แก่ตนเองหรือผู้ประกอบการ รายนั้น และก่อให้เกิดการ แข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมกับ ผู้ประกอบการรายอื่น	๒	๔	๘ (สูง)
๓	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำเอกสาร การจ้างด้วยวิธี e-bidding พร้อมทั้งประกาศเชิญชวน (กำหนดวันและเวลาสำหรับการ เสนอราคา)	การกำหนดคุณสมบัติของ ผู้เสนอราคาโดยเฉพาะเจาะจง ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เช่น กำหนดทุนจดทะเบียน ประสบการณ์ในการทำงาน คุณสมบัติของอุปกรณ์ที่ เฉพาะเจาะจง การกำหนด ผลงานประเภทผลงาน เป็นต้น เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้เสนอ ราคาบางราย	๒	๓	๖ (ปาน กลาง)
๔	เผยแพร่แบบรูปรายการ เอกสารการจ้างด้วยวิธี e-bidding และประกาศเชิญ ชวน เพื่อรับฟังความคิดเห็น	เมื่อมีผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงความ คิดเห็นเพื่อให้มีการปรับแก้ เอกสารแบบรูปรายการ เอกสารการจ้างด้วยวิธี e-bidding และประกาศเชิญ	๒	๒	๔ (ต่ำ)

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน ของโครงการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด)	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (อธิบายรูปแบบ/วิธีการ ที่อาจเกิดการทุจริต)	Risk Score		
			โอกาส	ผลกระทบ	Risk Score (โอกาส x ผลกระทบ)
	จาก ผู้ ประกอบ การ เป็น ระยะเวลา ๓ วัน	ชวน แต่หน่วยงานใช้ดุลยพินิจ ไม่แก้ไขตามที่มิข้อเสนอแนะ เพราะเห็นได้ชัดว่าข้อเสนอ ดังกล่าว ผู้ประกอบการเสนอให้ แก้ไขเพื่อประโยชน์ของ ผู้ประกอบการเอง			
๖	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานขอ ซื้อขอจ้าง พร้อมทั้งแต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาผล คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และผู้ควบคุมงาน แล้วเสนอต่อ ผู้อำนวยการสถาบันให้ความ เห็นชอบ	แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสีย กับผู้ประกอบการ หรือมี ประโยชน์ทับซ้อน เช่น เป็นคู่ สมรส หรือคนในครอบครัว มาเป็นคณะกรรมการ	๒	๓	๖ (ปาน กลาง)
๗	เผยแพร่เอกสารการจ้างด้วยวิธี e-bidding และประกาศเชิญ ชวนในระบบ e-GP และ เว็บไซต์ของสถาบัน ๑๒ วัน ทำการ	เจ้าหน้าที่กำหนดระยะเวลาไม่ สมเหตุสมผลกับปริมาณเนื้อ งาน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ รับจ้างรายใดรายหนึ่ง	๒	๑	๒ (ต่ำ)
๘	ผู้ประกอบการเข้าเสนอราคาใน ระบบตามวันและเวลาที่กำหนด	-			
๙	เมื่อสิ้นสุดการเสนอราคา ให้ คณะกรรมการพิจารณาผล จัดพิมพ์เอกสารของผู้เข้าเสนอ ราคาทุกรายและตรวจสอบการ มีผลประโยชน์ร่วมกัน	เจ้าหน้าที่พัสดุขอเอกสาร เพิ่มเติมจากผู้เสนอราคาที่มี ส่วนได้ส่วนเสียกับตนเพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ รายนั้น เช่น ผู้เสนอราคาถูกตัด สิทธิเนื่องจากการขาดคุณสมบัติ ที่เป็นสาระสำคัญ และ เจ้าหน้าที่พัสดุได้ขอเอกสาร เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เสนอราคา รายนั้นกลายเป็นผู้มีสิทธิ ได้รับการพิจารณา	๒	๓	๖ (ปาน กลาง)
๑๐	คัดเลือกพัสดุตามคุณสมบัติและ หลักเกณฑ์ และจัดทำรายงาน ผลการพิจารณาเสนอความเห็น ต่อผู้อำนวยการสถาบัน	๑. คณะกรรมการพิจารณาผล เรียกรับเงินหรือทรัพย์สินจากผู้ เสนอราคาจากผู้มีคุณสมบัติไม่ ครบถ้วน เพื่อให้ผ่านการ	๓	๓	๙ (สูง)

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน ของโครงการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด)	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (อธิบายรูปแบบ/วิธีการ ที่อาจเกิดการทุจริต)	Risk Score		
			โอกาส	ผลกระทบ	Risk Score (โอกาส x ผลกระทบ)
		พิจารณาเป็นผู้ชนะการเสนอ ราคา ๒. คณะกรรมการใช้ดุลยพินิจ ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ เสนอราคาไม่เหมาะสมในการ พิจารณา และไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานที่กำหนดใน หนังสือเวียน	๔	๓	๑๒ (สูง)
๑๑	ผู้อำนวยการสถาบันให้ความ เห็นชอบรายงานและผู้มีอำนาจ อนุมัติสั่งจ้าง	-			
๑๒	ประกาศผลผู้ชนะในระบบ e- GP เว็บไซต์ และปิดประกาศ ณ ที่ทำการของสถาบัน และแจ้ง ให้ผู้เสนอราคาทุกรายทราบ	-			
๑๓	ผู้ชนะการประกวดราคาเข้าทำ สัญญาเมื่อพ้นกำหนดระยะ อุทธรณ์ (๗ วันทำการ)	-			
๑๔	ผู้ควบคุมงานออกตรวจงาน ณ สถานที่ก่อสร้างทุกวัน และ จัดทำบันทึก รายงาน ให้ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ	ผู้ควบคุมงานไม่ออกตรวจหน้า งานโดยละเอียดถี่ถ้วน ซึ่ง ก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ผู้รับจ้างทำงานไม่ปฏิบัติตาม สัญญาหรือแบบรูปรายการ, ออกรายงานเท็จว่างานแล้ว เสร็จ แต่ในความเป็นจริงงานยังไม่ แล้วเสร็จ เพื่อเอื้อประโยชน์ ไม่ให้ผู้รับจ้างถูกเรียกค่าปรับ, กรรมการตรวจรับและผู้ควบคุม งานปล่อยปละละเลยให้มีการ จ้างช่วง โดยไม่ได้รับอนุญาต จากหน่วยงาน ทำให้หน่วยงาน ของรัฐเสียประโยชน์จากการ เรียกค่าปรับจากการจ้างช่วง	๒	๕	๑๐ (สูง)
๑๕	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้	๑. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจรับงานตามรายงานของ	๒	๕	๑๐ (สูง)

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน ของโครงการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด)	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (อธิบายรูปแบบ/วิธีการ ที่อาจเกิดการทุจริต)	Risk Score		
			โอกาส	ผลกระทบ	Risk Score (โอกาส x ผลกระทบ)
	รับจ้าง และ รายงาน ของ ผู้ ควบคุมงาน ให้ เป็น ไป ตาม แบบ รูปรายการและสัญญา - ออกตรวจงานจ้าง - สั่ง แก่ ไข เมื่ อ พ บ ข้อผิดพลาดหรือความ คลาดเคลื่อน - ตรวจผลงานภายใน ๓ วันทำการ	ช่างผู้ควบคุมงาน โดยไม่ออก ตรวจงาน หรือตรวจรับงานไม่ เป็นไปตามสัญญา หรือตรวจรับ งานก่อนงานแล้วเสร็จ ๒. คณะกรรมการตรวจรับใช้ เวลาในการตรวจรับงานนาน เกินสมควร โดยประวิงเวลาใน การตรวจรับเพื่อสร้างโอกาสใน การเรียกรับสินบนหรือ ประโยชน์อื่นจากผู้รับจ้างจาก การตรวจรับงานที่เร็วขึ้นหรือ เอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างไม่โดน ค่าปรับ	๒	๔	๘ (สูง)
๑๖	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จัดทำรายงานเสนอผู้อำนวยการ สถาบันอนุมัติ และเบิกจ่ายเงิน	การประวิงเวลาการจ่ายเงินแก่ คู่สัญญาโดยให้อ้างเหตุผลว่า ต้องเตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบ เรื่องจำนวนมากและมีขั้นตอน การจัดทำหลายขั้นตอน เพื่อ สร้างโอกาสในการเรียกรับ สินบนหรือประโยชน์อื่นจากผู้ รับจ้างจากการเบิกจ่ายเงินที่เร็ว ขึ้น	๒	๓	๖ (ปาน กลาง)

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางเพื่อควบคุมหรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยนำรูปแบบหรือเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อยู่ใน **ระดับสูงมากและระดับสูง** มาจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต สถาบันได้กำหนดวิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมิน รวมถึงนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประเมินประสิทธิภาพ เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม และจากการประเมินระดับความเสี่ยงการทุจริตข้างต้น สามารถกำหนดแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตและมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต ตามตารางที่ ๔

ระดับ	คำอธิบาย
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะไม่สามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ตารางที่ ๔ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

โครงการปรับปรุงพื้นที่เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยงและรายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยงการทุจริต	รายละเอียดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
๑	<p>ขั้นตอนการดำเนินงาน : จัดทำแบบรูปรายการ และกำหนดราคากลาง</p> <p>ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต :</p> <p>๑. กำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในโครงการโดยมีการ Lock specifications เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่ง</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแบบรูปรายการ นำแบบรูปรายการไปเสนอขายหรือเผยแพร่รายละเอียดให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้ประกอบการรายนั้น และก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการรายอื่น</p>	<p>สูงมาก</p> <p>สูง</p>	<p>มาตรการที่มีอยู่</p> <p>๑. คู่มือจัดซื้อจัดจ้าง และการปฏิบัติตามระเบียบและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. การกำหนดข้อความในเอกสารจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรับรองตนเองว่าไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๓. ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจรับแสดงรายละเอียดภาพถ่ายพร้อมระบุวันเดือนปีที่ตรวจรับในรายงานผลการตรวจรับงานจ้าง</p>
๒	<p>ขั้นตอนการดำเนินงาน : คัดเลือกพัสดุตามคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ และจัดทำรายงานผลการพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการสถาบัน</p> <p>ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต :</p> <p>๑. คณะกรรมการพิจารณาผลเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินจากผู้เสนอราคาจากผู้มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน เพื่อให้ผ่านการพิจารณาเป็นผู้ชนะการเสนอราคา</p>	สูง	<p>มาตรการเพิ่มเติม</p> <p>๑. จัดให้มีเอกสารรับรองตนเองสำหรับผู้ประกอบการว่าไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน และยื่นต่อหน่วยงานพร้อมกับการยื่นเสนอราคา</p> <p>๒. เพิ่มข้อความเกี่ยวกับช่องทางการร้องเรียนลงในประกาศจัดซื้อจัดจ้าง</p>

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยงและรายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยงการทุจริต	รายละเอียดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
	๒. คณะกรรมการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาไม่เหมาะสมในการพิจารณา และไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดในหนังสือเวียน	สูง	๓. ให้หน่วยตรวจสอบภายในตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการและติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนจัดซื้อจัดจ้างอย่างสม่ำเสมอ
๓	<p>ขั้นตอนการดำเนินงาน :</p> <p>ผู้ควบคุมงานออกตรวจงาน ณ สถานที่ก่อสร้างทุกวัน และจัดทำบันทึกรายงานให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ</p> <p>ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต :</p> <p>ผู้ควบคุมงานไม่ออกตรวจหน้างานโดยละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ผู้รับจ้างทำงานไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือแบบรูปรายการ, ออกรายงานเท็จว่างงานแล้วเสร็จแต่ในความเป็นจริงงานยังไม่แล้วเสร็จ เพื่อเอื้อประโยชน์ไม่ให้ผู้รับจ้างถูกเรียกค่าปรับ, กรรมการตรวจรับและผู้ควบคุมงานปล่อยปละละเลยให้มีการจ้างช่วง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงาน ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียประโยชน์จากการเรียกค่าปรับจากการจ้างช่วง เป็นต้น</p>	สูง	<p>(เป็นการถ่วงดุลตรวจสอบกันภายใน)</p> <p>๔. เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานของโครงการก่อสร้างอย่างเปิดเผยทุกขั้นตอนลงในเว็บไซต์ของสถาบันเพื่อความโปร่งใส</p>
๔	<p>ขั้นตอนการดำเนินงาน :</p> <p>คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและรายงานของผู้ควบคุมงานให้เป็นไปตามแบบรูปรายการและสัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออกตรวจงานจ้าง - สั่งแก้ไขเมื่อพบข้อผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อน - ตรวจผลงานภายใน ๓ วันทำการ <p>ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต :</p> <p>๑. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจรับงานตามรายงานของช่างผู้ควบคุมงาน โดยไม่ออกตรวจงาน หรือตรวจรับงานไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือตรวจรับงานก่อนงานแล้วเสร็จ</p>	สูง	

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยงและ รายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	รายละเอียด มาตรการควบคุมความเสี่ยง การทุจริต
	๒. คณะกรรมการตรวจรับใช้เวลาในการตรวจรับงานนานเกินสมควร โดยประวิงเวลาในการตรวจรับเพื่อสร้างโอกาสในการเรียกรับสินบนหรือประโยชน์อื่นจากผู้รับจ้างจากการตรวจรับงานที่เร็วขึ้นหรือเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างไม่ถูกเรียกค่าปรับ	สูง	